

KİRALAMA ŞİRKETLERİ 'TİCARİYE' FORMÜL ARAYIŞINDA

Ticari araç kiralama yasaklayan kararlarla birlikte 25 bin aracı firmalardan geri toplayan filo şirketleri, ticari araç alanında yeni ve alternatif projeler arayışında.

F.EMRE YILMAZ FOTOĞRAF SEREF YILMAZ

FILO ŞİRKETLERİ alternatif proje arayışındalar.

Tofaş Kartal ve Renault Toros Station Wagon 90'lı yılların başında Türkiye pazarının iki önemli otomotiv markasıydı. Her iki araç da esnafın hafta içerisinde iş, hafta sonunda da aileleriyle zaman geçirmelerinde kullanışlı alternatifler oluşturuyorlardı.

Bagaj hacimleri son derece geniş olan sözkonusu modeller iç donanımlarıyla ve konforlarıyla da sedan versiyonlarıyla aynıydı ve özellikle ticaretle uğraşan tüketicilerin tercihinde bu segment araçlar ilk sırada yer alıyordu. Fakat her iki model de artık otomotiv tarihinin sayfalarındaki yerini aldılar. Çünkü teknolojiye yaşanan gelişmeler kadar otomotiv dünyasında yaşanan gelişmeler de hız kazandı. Hem otomotiv

dünyası teknolojik donanımlara büründü hem de tüketici beklentileri doğrultusunda otomotiv konseptlerinde de bir değişim baş gösterdi. Türkiye için de aynı değişim söz konusuydu. Otomotiv sektörünün önemli markaları 1990'lı yıllardan sonra Türkiye'yi yatırım için listelerine almaya başlamışlardı. Bu yıllar otomotiv yatırımları adına Türkiye için ayrı bir anlam taşısa da genel anlamda otomotiv sektörü bir değişimin içerisindeydi ve başlangıçta bahsettiğimiz segmentteki araçlar da bir değişime girmişti. Bu tür araçların yerini hafif ticari diye adlandırılan modellerin almaya başlaması 90'ların sonunu buldu ki bu tür modeller Türk tüketicisinin de beklentileriyle ör-

tüştü. Türkiye otomotiv üretiminde önemli bir noktaya gelirken, hafif ticari araçlar bu anlamda ayrı bir edindi. Artık Türkiye'nin ihracat kalemleri içerisinde ilk sırada yer alan otomotiv sektörü içerisinde hafif ticari araçların payı da son derece önemli bir yer tutuyor. Tabii sadece otomotiv sektörü değil firmaların iş yapış süreçleri de bu dönem içerisinde değişti. Firmaların araç filolarını temin ederken kiralama tercihinin kullanılmaları bunun en somut örneklerinden birisi sayılabilir. Büyük firmalar kadar KOBİ niteliğindeki firmalar da artık araç filolarını kendi aktiflerine almak yerine kiralama opsiyonundan faydalanıyorlar. Öz sermayelerini veya banka kredilerini ticari faaliyet-

lerinde kullanacakları araçlara yatırmak istemeyen işletmeler filo hizmeti veren şirketlerden bu ihtiyaçlarını tedarik edebiliyorlar.

"TİCARİ ÖZGÜRLÜKLERİ KISITLAYICI ÖNLEMLER FAZLA"

Fakat uzun süredir ertelenen bir karar 1 Mayıs tarihiyle uygulanmaya başlandı ki bu karar ile 3,5 tonun altındaki ticari araçlar kiralanamayacak. TOKKDER Yönetim Kurulu Başkanı Önder Erdem de konuyu şu şekilde değerlendiriyor: "Ulaştırma Bakanlığı, karayolları ile yapılan insan ve mal taşımacılığının kalitesini artırmanın yollarından bir tanesinin ticari araç ve ticari araçlar ile verilen hizmetlerin arzındaki fazlalığın kaldırılması olduğuna inanmaktadır. Bu amaçla ticari araç sahipliğini daha zor hale getirmektedir. Şöyle ki ticari araç ediniminde operasyonel ve finansal kiralama yollarını kapatmıştır. Arz fazlasının hizmetin fiyatlamasında ve orta vadede kalitesinde düşüşe neden olacağı doğrudur. Ancak devlet liberal ekonomilerde arz ve talebe bu şekilde müdahalelerde bulunmamalıdır. Bu gibi genel ve ticari özgürlükleri kısıtlayıcı önlemlerin gerektiğinden bir parça fazla olduğuna inanıyorum, zira bu durum doğru iş yapanları da mali açıdan zor duruma sokacaktır."

Ayrıca Erdem, kısıtlayıcı ve engelleyici çözümler yerine taşıma işini yapanlara ilişkin düzenlemelerle orta vadede hem arzda denge oluşacağına hem de hizmet kalitesinin artacağına inanıyor. Ticari araç kiralamanın yasaklanması aslında iki boyutlu bir soruna işaret ediyor. Yaşın ilk boyutu ticari araç kiralanamaması anlamına geliyor ki firmalar kiralarak edindikleri ticari araçları bundan sonraki süreçte kendi aktiflerine almak zorunlu. Küçük bir hesapla 4 ticari araca ihtiyacı olan bir firma; adeti 25 bin TL'den 4 araca 100 bin TL vererek bu araçlara sahip olacak. Firmaların bu tür araçları aktiflerine geçirmeleriyle aslında ek bir maliyet anlamına geliyor.

25 BİN ARAÇ TOPLANDI

Otokoç Genel Müdürü Görgün Özdemir de yasağa anlam veremediklerini, ticaretin desteklenmesi gerekirken alınan bir kararın 3,5 tonun altındaki araçların kiralanmasının yasaklandığını ifade ediyor. Özdemir, "Firmalar bu araçları artık kendi aktifine alacaklar ve kendi öz sermayeleriyle

bu araçları edinecekler. Kiralama süreci, bu tür araçları edinmek için sermayeleri olmayan KOBİ'lerin de işine yarıyordu. Bugün bir KOBİ 25 bin liradan 5 araç alırsa; 125 bin lira sermayeye ihtiyaç duyacak. Peki, bankadan araç için kredi alırsa ana faaliyeti için kaynağı nasıl bulacak? Araç kiralanması aslında ekonomiyi destekleyen bir durumdur. Birkaç defa ertelense de 1 Mayıs tarihiyle yasak başladı ve ceza da kesilmeye başlanacağı söylendi" diyor. Yaşın başlamasıyla birlikte kiralama şirketleri de araçlarını geri toplamaya başladı ve bu araçları ellerinden çıkarma arayışına girdi. Kiralama şirketleri yaklaşık 25 bin aracı topladı. Kiralama şirketleri firmalardan topladıkları bu araçları bir yandan da satışa çıkardılar. Özdemir de "Araç kiralama sektöründe ticari araç kısmı en çok gelişmesini beklediğimiz alanken, bu yasaklandı. Kiralama şirketleri 25 bin aracı geri aldı" diyor. TOKKDER Yönetim Kurulu Başkanı Önder Erdem de süreci daha da somutlaştırmak için örnek veriyor, "Çiçekçilik ile uğraşan bir kişinin çiçek siparişlerini kargo şirketi vasıtasıyla göndermesi mümkün değildir. Ancak ihtiyacı olan ticari aracı sadece peşin para yada kısıtlı banka kaynakları ile edinebilir. Bu durum kendisini mali açıdan zorlayacaktır. Sonuç olarak bu durum başta KOBİ'ler olmak üzere ekonominin her kesiminde sıkıntı yaratmaktadır, zira büyük işletmelerde ticari araç almak için bir kay-

nak ayırmamışlardır." AVIS Genel Müdür Yardımcısı İnan Ekici de sektörün büyümesini engelleyen ve şirketlerin sermayesini yeni araç alımına ayırmak zorunda bırakan uygulamadan vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyor. Ekici düşüncesinin gerektiriyorsa şu şekilde açıklıyor: "Çünkü istisnasız kiralama şirketlerinin tamamı bu adımdan olumsuz etkilendi. 25 bin civarında kiralanmış araç, çıkan son yönetmelik ile kiralanamaz hale geldi." Ekici, bu zamana kadar Türkiye'de uzun dönemli kiralama sektöründe toplam 130 bin araç hizmet kapsamına girerken, söz konusu yönetmelikten sonra 25 bin adet aracın şirketlere ciddi zarar vererek sektörden çıktığını, pazar-

Ticari araç kiralamanın yasaklanmasının uzun vadede Türkiye'nin ticari araç alanındaki gücünü kıracağı düşünüyor.

da toplam yüzde 25'lik daralma ile şu an 105 bin adet aracın hizmet verdiğini ifade ediyor.

da toplam yüzde 25'lik daralma ile şu an 105 bin adet aracın hizmet verdiğini ifade ediyor.

FİLO YÖNETİMİ ANLAYIŞI

Kiralama şirketleri pazardaki 25 bin aracı toplayarak bir sıkıntı içerisine girerken, bundan sonraki süreçte ticari araç kiralamayacak olan firmaları da bir takım sıkıntılar bekliyor. Araç kiralama modeliyle araçlarla ilgili birçok takip sürecini gerçekleştirmek zorunda olmayan firmalar, araçları kendi aktiflerine almalarıyla bir takım işlemleri de kendileri takip edecekler. Özetle firmalar araçların; vergi, kasko, kaza ve bakım hizmetlerini de takip etmek durumunda kalacaklar.

TOKKDER Başkanı Önder Erdem de otomotiv şirketleri kullanımdan çekilen ticari araçlarla ilgili olarak geçici bir satış artışı yaşayacak olsa da uzun vadede günümüzde bir ticari araç üretim merkezi olarak tanınan Türkiye'nin ticari araç talebinin düşeceğine inanıyor. Özellikle operasyonel kiralama sektörü uzmanlığının taşıtların işletilmesi eylemi olması itibarıyla ticari araçların gerekli bakımlarının yetkili servisler nezdinde yapılmasının araçların doğru zamanlarda değiştirilmesini sağladığını, kiralamanın engellenmesinin bu açıdan otomotiv endüstrisine de zarar verece-

25

BİN

FİLO ŞİRKETLERİNİN YASAKLA
BİRLİKTE TOPLADIKLARI TİCARİ ARAÇ
SAYISI.

KAYNAK: GÖRGÜN ÖZDEMİR